Okuma Metni

UKBÂDAN DÜNYAYA HABER

Mezar taşlarına ömrünü vakfeden Fazıl İsmail Ayanoğlu tarihî mezar taşlarının önemini şu cümlelerle dile getirir: "Ortada mevcut yüksek sanat abidelerimiz olmasaydı bile mezarlıklarımızda bulunan nihayetsiz eserler, bu milleti medeniyet göklerine çıkarmaya kâfi gelirdi." Ayanoğlu hocaya hak vermemek elde değil, elhak doğrudur. Nitekim Rahmetli Süheyl Ünver, Nihad Sami Banarlı gibi büyüklerimizin de bu görüşü destekler mahiyette çok manidar tespitleri vardır.

Gerçekten de tarihî mezar taşlarımız biyografi, hat sanatı, bezeme sanatı, taş oymacılığı, edebiyat tarihi, sosyoloji, antropoloji gibi daha birçok alanda bizlere önemli kaynak sağlayan hiçbir yerde ulaşamayacağımız belgelerdir. İnsanımızın duygularını derinden etkileyen ve kaçınılmaz gerçek olan ölüm, mezar taşı kitabelerinde; ayet-i kerime, hadis-i şerif, vecize, atasözü, nesir, şiir, temenni ve dua olarak yankı bulmuş; milletimizin hissiyatına asırlardır bu kitabeler tercüman olmuştur.

Bizim medeniyetimiz, dili olan bir medeniyettir. Bu dil esas itibarıyla vahiy merkezlidir. Beşikten mezara kadar hayatın bütün alanlarını ve hatta ahiret hayatını ihata eder. Her duruma, olgu ve olaya dair söyleyeceği mutlaka bir şey vardır.

Eski mimarimize göz attığımızda çeşme, cami, medrese, türbe, tekke, şifahane, imarethane, kütüphane, çarşı ve benzeri yapıların uygun bir yerinde, işleviyle ilgili kitabelere rastlarız. Mesela tarihî çeşmeleri incelediğimizde aşağıda zikredeceğimiz iki ayet-i kerimeden birini veya ikisini birlikte sıkça görürüz: **"Ve cealnâ minel-mâi külle şeyin hayy. / Hayatı olan her şeyi sudan yarattık."** (Enbiya 30.) **"Ve sekâhum rabbuhum şarâben tahûrâ. / Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir."** (İnsan, 21.) İşte kütüphanelerimizin giriş kapısını süsleyen manidar bir yazı: **"Fîhâ kutubun kayyimeh. / O sahifelerde dosdoğru hükümler vardır."** (Beyyine, 3.) Yine birçok camimizin ana giriş kapısında esenlik veren bir yazı daha: **"Udhulûhâ bi selâmin âminîn. / Oraya güven içinde, esenlikle girin!"** (Hicr, 46.)

